

Cultura de base i sectors culturals: dret a la creació, l'experimentació, la recerca i la producció cultural

Mesura de Govern #2

Pla de Drets Culturals
de Barcelona

Ajuntament
de Barcelona

ÍNDEX

1. Presentació i context	2
2. Diagnosi	4
3. Missió	7
4. Objectius	9
5. Línies d'acció	11
6. Calendari i pressupost	26
7. Seguiment i avaluació	28
8. Agents articuladors municipals	31

1. PRESENTACIÓ I CONTEXT

Pla de drets culturals de Barcelona

El passat 30 d'abril es va presentar el Pla de drets culturals de Barcelona com a marc conceptual, polític i estratègic per reconèixer i eixamplar els drets culturals a la ciutat. L'objectiu d'aquest pla és dissenyar polítiques públiques des de la perspectiva dels drets culturals i obrir el camí cap a un reconeixement d'aquests drets per al conjunt de la ciutadania de Barcelona.

Sota el títol de “Fem cultura”, aquest pla desplega, a partir de nou mesures, una estratègia per situar els drets culturals com a drets fonamentals de primer ordre, reforçar la vida democràtica de la ciutat i incorporar el teixit cultural i el conjunt d'àrees municipals en el disseny i el desplegament de les polítiques culturals locals. Amb la voluntat d'aportar una nova mirada sobre els drets culturals i l'acció pública, el pla incorpora nous vincles entre l'acció cultural i àmbits estratègics com l'educació, la sostenibilitat, la ciència, el feminisme, la innovació i la tecnologia.

“Cultura de base i sectors culturals: dret a la creació, l'experimentació, la recerca i la producció cultural” és la segona mesura que es presenta, de les nou que inclou el Pla. Es tracta d'un recull de projectes i línies d'actuació que busquen acompanyar totes les persones, empreses i entitats que desenvolupen una activitat creativa i cultural dins de la ciutat, millorant-ne les condicions per dur a terme el treball cultural i atenuant-los les dificultats derivades del sistema econòmic actual.

Aquesta mesura integra totes les accions que emprendreà l'Institut de Cultura de Barcelona per garantir un marc d'experimentació i creació artística fort, circuits d'exhibició i d'activitat més reforçats i descentralitzats, sistemes de participació i de cocreació de polítiques més àgils, oberts i adaptats al context i les necessitats actuals, i estratègies de suport directe als agents culturals. Tot plegat, posant una atenció especial a les iniciatives que garanteixen l'existència d'una cultura de base capil·laritzada per tot el territori.

2. DIAGNOSI

Pla de drets culturals de Barcelona

Les línies d'actuació que recull aquesta mesura són el resultat d'un procés llarg d'anàlisi i d'escolta activa amb els sectors culturals de la ciutat; per tant, la majoria responen a demandes i necessitats existents i expressades pels agents culturals. Tanmateix, no podem obviar que el moment actual està marcat per la pandèmia de la covid-19, una crisi que ha afectat totes les esferes de la societat, però que ha tingut impactes específics en el sector cultural. L'informe elaborat pel Consell de la Cultura i de les Arts, *Impacte econòmic de la COVID-19 en els sectors culturals*, estimava que l'any 2020 el sector cultural català havia perdut un 24% dels ingressos respecte al 2019. Ara mateix, a les acaballes del 2021 podem confirmar que aquest percentatge s'haurà incrementat encara més, especialment en totes les expressions d'arts en viu.

Així doncs, la mesura també incorpora elements de suport creats específicament en el marc de la pandèmia. Alguns d'aquests tenien la voluntat inicial de donar resposta immediata a la conjuntura, però s'ha valorat que la seva capacitat d'impacte té sentit més enllà de la situació actual en la mesura que, en molts sentits, la pandèmia no ha fet sinó accentuar i posar el focus en dèficits i necessitats estructurals del sector cultural.

A més dels espais de debat i escolta que s'han anat produint entre l'Institut de Cultura i entitats i agents culturals de la ciutat més enllà del marc de redacció d'aquest pla, aquesta mesura també té en compte anàlisis i estudis que permeten fotografiar la situació de la cultura a la nostra ciutat.

Segons l'**Enquesta de participació i necessitats culturals de Barcelona**, publicada el passat 2020, tant les persones que no assisteixen a activitats culturals com les que sí que ho fan voldrien dedicar més temps a la participació cultural. Ara bé, hi ha desigualtats en la percepció de la ciutadania sobre els factors que l'afavoreixen (o la limiten): preu, proximitat territorial, connexió amb interessos/necessitats pròpies i comptar amb persones properes per participar-hi són aspectes als quals les persones que viuen en barris de renda baixa, les dones, les persones més joves i les persones d'origen extracomunitari atorguen més importància. En aquest sentit, la mesura incorpora, entre altres accions, l'ampliació del **Barcelona Districte Cultural** i de la xarxa d'**Espais de Cultura Viva**, per garantir la descentralització de l'oferta cultural i eixamplar-ne l'accés; l'impuls d'un nou programa de **Baixos de Protecció Oficial Cultural** que permetrà repartir espais també de creació i treball cultural per la ciutat, o el reforçament del vincle de les **Fàbriques de Creació** amb el territori on estan ubicades.

Aquesta mesura vol posar una atenció especial en el suport a totes les empreses, entitats i col·lectius que formen la base del teixit cultural de la ciutat que en els darrers anys ha estat treballant per organitzar-se i posar en comú necessitats i demandes. Aquestes comunitats de base organitzades (**PAAC, CdB, Cultura Coop, etcètera**) estan formades per entitats i artistes que es caracteritzen per ser iniciatives ciutadanes amb voluntat de transformació social i amb projectes i activitats multidisciplinaris que sobrepassen la divisió tradicional de les arts en diferents disciplines. Aquesta mescla de disciplines acostuma a ser un escull a l'hora d'establir interlocucions amb l'Administració i accedir a recursos econòmics. En aquest sentit, la mesura inclou la reformulació de les **línies de subvenció** i ajuts atorgats anualment per l'Ajuntament que, en gran part, busca adaptar-se a noves formes de classificació dels projectes, tant pel que fa a les disciplines com a les dimensions i als objectius que persegueixen. També inclou el desplegament d'un nou programa de **be-**

ques per a la creació que ajudarà els agents culturals a experimentar tant en formats com en continguts.

Enguany, la comunitat **CdB** ha elaborat l'Informe de l'estat de vulnerabilitat i necessitats de la cultura de base de Barcelona, on s'apunten algunes qüestions que tenen un impacte directe en les línies d'acció recollides en aquesta mesura. Segons l'informe, "les entitats i artistes de cultura de base es troben ubicades principalment als barris del Poble-sec, Sant Pere, Santa Caterina i la Ribera, el Gòtic i el Raval; els barris de la ciutat més afectats per l'especulació immobiliària i la gentrificació. Són majoritàriament associacions amb activitat des de fa 10-15 anys i estan allotjades en espais en lloguer, en espais cedits o bé no requereixen un espai permanent. Aquests espais són de dimensions reduïdes, alguns amb una llicència d'activitat que caldria posar al dia, i necessiten més material del que disposen actualment". Aquesta mesura de govern inclou, com s'ha apuntat, un nou programa de **Baixos de Protecció Oficial Cultural**. Es tracta d'una línia d'acció que vol incidir, directament, en la pressió i la violència immobiliària que reben els agents culturals de la ciutat.

Un altre element que apunta l'informe és la precarietat i l'autoexplotació dels equips de persones que lideren els projectes de la cultura de base, unes estructures petites que han d'assumir totes les tasques de gestió, molt sovint, sense tenir els coneixements suficients. En aquest sentit, la mesura inclou també la creació de l'**Oficina Ciutadana de Cultura** com a espai, recursos i serveis de suport al desenvolupament de projectes culturals i d'acompanyament als agents culturals de la ciutat.

Durant l'any 2020 l'ICUB va encarregar, per l'acord municipal **Pacte per la cultura**, diversos estudis per analitzar com el sector cultural estava fent front a la situació de crisi provocada per la covid-19. A l'informe "**La cultura i la covid-19. Un diagnòstic compartit**" es recullen algunes propostes fetes pels sectors culturals que també troben resposta en les línies d'acció d'aquesta mesura. Segons les conclusions de l'informe, una de les necessitats és promoure unes bones pràctiques de contractació. Tot i que actualment les contractacions fetes per l'ICUB ja tenen en compte la **Guia de contractació pública social** promoguda per l'Ajuntament de Barcelona el 2016, amb aquesta mesura es vol anar un pas més enllà i definir **clàusules específiques** que valorin més positivament el caràcter social i comunitari de les propostes culturals. Aquesta línia d'actuació també està alineada amb una altra de les propostes recollides a l'informe, "Mantenir i aprofundir en proximitat i gestió comunitària". Per donar resposta a aquesta proposta també tindran un paper important el programa de Baixos de Protecció Oficial Cultural i l'ampliació dels Espais de Cultura Viva.

Altres de les propostes recollides en aquest informe són "**Repensar el sistema de suport al sector cultural**" i "**Refundació del Consell de Cultura**". Totes dues tindran resposta amb la reformulació del sistema de subvencions i ajuts i amb el nou Consell de Cultura, que actualment s'està reformulant i del qual s'està posant en marxa un nou sistema de funcionament.

En general, una demanda que està present de manera transversal al sector cultural és que l'Ajuntament, en concret l'Institut de Cultura, passi **de ser un agent productor a un agent articulador i facilitador. Aquest nou paradigma no només travessa aquesta mesura, sinó també el conjunt del Pla de drets culturals.**

3. Missió

Pla de drets culturals de Barcelona

Impulsar el dret a la creació, l'experimentació, la recerca i la producció cultural en condicions de dignitat sociolaboral dels treballadors i treballadores de la cultura. Crear fórmules per mitigar la precarietat estructural, donant suport als processos de creació, impulsant la innovació socioeconòmica cultural i garantint l'accés a un ventall més ampli de ciutadania.

4. OBJECTIUS

Pla de drets culturals de Barcelona

A Barcelona, les activitats culturals són al centre del model de desenvolupament de la ciutat. Tanmateix, els reptes d'ordre socioeconòmic (regulació insuficient del mercat de treball, precarietat, impacte del turisme) i territorial (especulació immobiliària, gentrificació) condicionen fortament la seva capacitat d'actuació.

La capacitat de tota persona de poder-se expressar creativament en diversos llenguatges artístics és una de les traduccions més concretes del dret a participar en la vida cultural. En aquest sentit, cal acompanyar el desenvolupament de l'activitat creativa i l'enfortiment dels sectors culturals professionals a la ciutat, tenint en compte l'impacte que està tenint la pandèmia en el conjunt del sector.

Els objectius que persegueix aquesta mesura són els següents:

- > Oferir espais i recursos als creadors i creadores per poder difondre i connectar el seu treball amb altres agents culturals o conciutadans.
- > Desplegar programes per pal·liar la precarietat laboral dels treballadors i treballadores de la cultura.
- > Establir nous mecanismes de suport a la creació, la producció i la distribució.
- > Dissenyar mecanismes per promoure un treball més concertat entre els actors del sector públic, de l'economia de mercat i de l'economia social i solidària.
- > Millorar els mecanismes de suport al sector cultural de la ciutat.
- > Promoure la mobilitat dels creadors i creadores locals.
- > Millorar les condicions de contractació municipal amb criteris socials.
- > Promoure la reflexió i el debat al voltant de les polítiques culturals.
- > Crear xarxes de col·laboració entre els agents culturals de la ciutat.
- > Millorar i descentralitzar els circuits d'exhibició artística i cultural.
- > Garantir l'accés als recursos i a la participació cultural de les persones professionals de la cultura i del conjunt de la ciutadania.

5. Línies d'acció

Pla de drets culturals de Barcelona

5.1. Dret a l'expressió, la creació i l'experimentació

5.1.1. Beques Barcelona Crea

L'any 2020, l'impacte de la pandèmia va portar l'Ajuntament de Barcelona a reformular els premis Ciutat de Barcelona, transformant-los en la convocatòria de beques Premis Barcelona 2020, de suport al teixit cultural, educatiu i científic de la ciutat. Les beques es van organitzar a partir de quatre línies: cultura-creació artística, cultura-innovació i recerca en espais patrimonials i en acció cultural comunitària, educació, i ciències.

La convocatòria va rebre 2.275 candidatures, el 86% provenien de l'àmbit de la cultura, i la resta estaven repartides entre els àmbits de ciència i educació. Es van atorgar un total de 226 beques amb imports entre els 6.000 euros i els 10.000 euros.

L'èxit de la convocatòria va confirmar que s'estava donant resposta a una necessitat real dels sectors culturals, educatius i científics de la ciutat i, a més, va permetre detectar un buit a la cadena de valor artístic i cultural. La primera baula de la cadena necessària perquè es puguin desplegar nous projectes culturals és la creació. Aquestes beques permeten fer recerca, experimentar i provar garantint aquesta fase tan necessària però amb tanta manca de recursos. Es tracta, doncs, d'una eina dirigida específicament a projectes en formació. Es vol, així, donar suport públic al risc que suposa experimentar i innovar, sense haver de retre comptes basant-se en resultats d'exhibició.

Davant d'aquesta constatació, l'ICUB desplegarà un nou programa anual de beques per a la creació i la innovació en pràctiques culturals, les **beques Barcelona Crea**. La convocatòria del nou programa es publicarà el 2021 i contribuirà a mantenir l'impuls cultural i científic de la ciutat oferint recursos per desenvolupar processos de creació, recerca i innovació artística.

Les categories que inclourà el nou programa de beques són les següents:

- > Arts escèniques
- > Arts visuals
- > Creació musical
- > Creació audiovisual
- > Cultures populars
- > Creació literària i traducció
- > Art i ciència
- > Adaptació audiovisual d'obres literàries

Ara bé, també gràcies a l'aprenentatge de la passada edició de les beques Premis Barcelona 2020, el nou programa vol garantir que els projectes becats explorin al màxim els camins possibles cap als circuits d'exhibició, de producció o d'edició. En aquest sentit, la voluntat de l'ICUB és que, en la mesura que sigui possible, aquests projectes es puguin portar a terme a través d'espais i circuits municipals (BAM, festival Grec, etcètera).

Així doncs, l'aprenentatge de la convocatòria anterior i el marc estratègic que dona el Pla de drets culturals obliguen a tractar aquest nou programa com un element més d'un sistema per garantir el dret a la creació, l'experimentació i la innovació. Per aquest motiu, la xarxa de fàbriques de creació hi tindrà un paper

clau, tant en la fase de valoració dels projectes com en l'acompanyament en les recerques i processos de creació i, finalment, seran també agents referents per desplegar els projectes que tinguin potencialitats de continuar desenvolupant-se fora del marc de les beques.

Així doncs, les beques esdevindran un actiu no només per a les persones, entitats i col·lectius que les rebin, sinó també per a la xarxa de fàbriques de creació i per al conjunt del teixit artístic i cultural de la ciutat.

5.1.2. Espai de coordinació i banc de recursos de la xarxa de fàbriques de creació

Cadascuna de les onze fàbriques de creació de Barcelona té un projecte propi, uns objectius específics, una història i una manera de treballar i organitzar la seva activitat. Tanmateix, totes elles, independentment del model de gestió, estan ubicades en equipaments municipals i comparteixen els objectius de promoció, dinamització, actualització i experimentació en una determinada pràctica artística, incloent-hi també la multidisciplinarietat. D'acord amb aquests objectius, les fàbriques de creació aporten activitat, idees, debat i projectes a la ciutat, presten serveis de diferents tipus a artistes, companyies i persones usuàries, i donen suport a creadores i creadors.

Tal com recollia la Mesura de govern "Nou impuls al programa de fàbriques de creació de Barcelona" presentada a l'octubre del 2017, hi ha un ampli consens a l'hora d'establir quins són els mecanismes a través dels quals la Fàbrica de Creació duu a terme la seva tasca de suport a la creació artística: l'oferiment d'espais, recursos i serveis d'acompanyament adequats per a la creació i l'experimentació en bones condicions tècniques i relacionals, i amb calendaris de treball adequats. També són tasques imprescindibles, malgrat que calgui concretar-les en funció de les característiques de cada sector, la disponibilitat directa o indirecta (mitjançant acords amb altres equipaments) d'espais de difusió que permetin contrastar socialment els projectes realitzats, i els serveis d'assessorament i seguiment que facilitin la inserció dels projectes empresos en el teixit artístic i cultural de la ciutat.

Un dels reptes pendents de la xarxa és assolir uns nivells de coordinació més alts entre les diferents fàbriques, compartint projectes i recursos per arribar a tot el teixit cultural i artístic de la ciutat i l'àrea metropolitana. Així doncs, aquesta línia d'acció vol concretar un sistema de coordinació que permeti avançar en aquesta direcció.

La proposta concreta de coordinació s'està treballant actualment en l'àmbit intern, juntament amb les fàbriques, però ja se'n poden avançar alguns dels elements que podria incloure. Són els següents:

- > Crear un banc de recursos (materials, equips, projectes, espais, etcètera) per compartir entre les fàbriques.
- > Continuar amb el treball en un sistema compartit d'avaluació i indicadors per avançar i visibilitzar el coneixement sobre els processos i els projectes de creació que es desenvolupen a les fàbriques.
- > Establir espais de formació, autoformació i reflexió a partir dels reptes compartits amb els quals es troben les fàbriques. Aquests espais tindrien cabuda dins de la programació de l'Oficina Ciutadana de la Cultura.
- > Dissenyar projectes conjunts d'abast internacional o participar-hi. Actualment, moltes de les fàbriques de creació de la ciutat formen part de circuits internacionals o de programes i projectes europeus. Cal aprofitar

la riquesa del conjunt de la xarxa per fer un salt endavant, sumar esforços i tenir més pes col·lectiu a escala internacional.

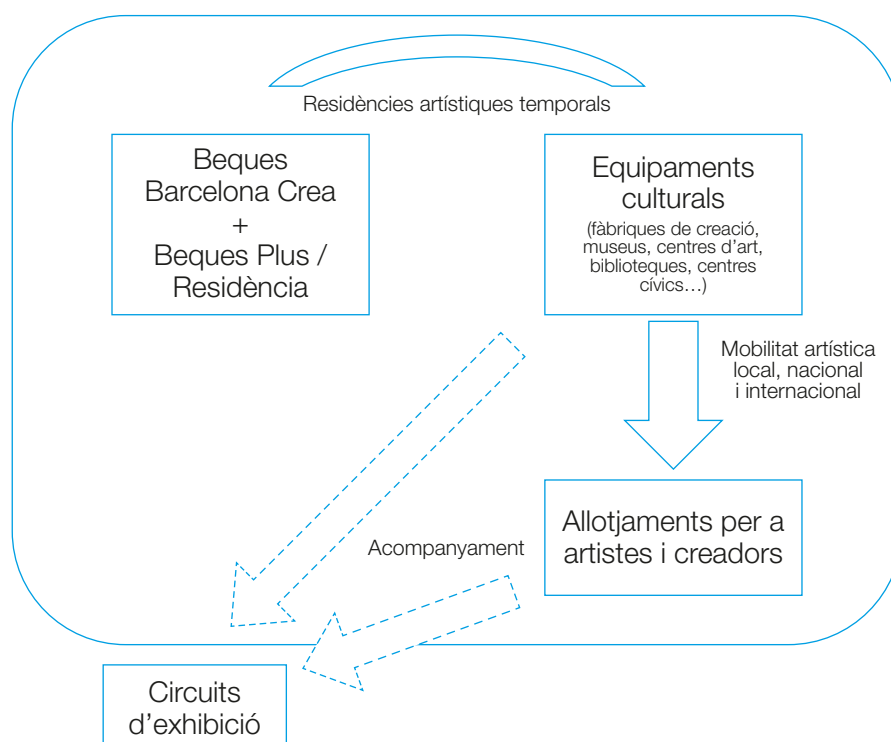
- > Aprofundir encara més en la interconnexió de les fàbriques amb la realitat de la ciutat, no només en l'àmbit artístic i cultural, sinó també social, econòmic, tecnològic i territorial. Cal, per exemple, que les fàbriques estiguin connectades amb esdeveniments tecnològics, científics, econòmics o socials (fires, congressos, etcètera) que tinguin lloc a la ciutat.
- > Trobar estratègies i campanyes de comunicació compartides; si no amb el conjunt de la xarxa, fer-ho amb les fàbriques que tinguin objectius de comunicació o públics assimilables.
- > Definir una estratègia conjunta per ampliar l'impacte de la xarxa a escala metropolitana.
- > Reforçar les trobades regulars entre les direccions, les gerències i les coordinacions de les fàbriques i el personal tècnic municipal per compartir projectes i generar sinergies: fàbriques i museus, educació i barris, teixit cultural, programes, comunicació, dades, etcètera.

5.1.3. Sistema municipal de residències de creació

L'ICUB fa temps que aposta per obrir noves línies i programes que donin suport a les fases de creació i experimentació dels projectes culturals. Tanmateix, cal anar un pas més enllà i articular un sistema de suport a la creació que permeti unes condicions de treball millors per a les persones creadores i, alhora, que obri més portes a la mobilitat internacional.

Així doncs, aquesta línia busca desenvolupar un sistema integrat d'abast municipal per millorar l'oferta de residències de creació, ampliant-ne l'abast, millorant-ne les condicions, promovent més mobilitat internacional del talent artístic local i desplegant una estratègia d'acompanyament i transició entre l'experimentació i el circuit d'exhibició comercial.

La creació del sistema de residències municipal serà un procés de llarg recorregut que anirà creixent i incorporarà nous agents, espais i recursos en els propers

anys. En el moment actual, però, el sistema inicia el seu camí a través de dos programes concrets:

Beques Residència

- > El nou programa de beques Barcelona Crea inclourà, a partir del 2023, la selecció d'un projecte de cada categoria que, a més de rebre l'import de la beca, participarà en un programa de residències d'alguna de les fàbriques de creació de la ciutat.
- > L'objectiu d'aquest tipus de beques és garantir la relació entre les propostes creatives becaades i els principals agents de suport a la creació, les fàbriques. Aquesta vinculació esdevé un recurs per a les fàbriques, en la mesura que poden accedir a noves propostes i creadors als quals potser no haurien arribat, i, alhora, suposa un recurs per a les persones i els col·lectius becats, per ampliar el seu procés de recerca i experimentació, poder disposar d'un procés d'acompanyament amb equips de llarga trajectòria i experiència i explorar les possibilitats de fer arribar els projectes a l'exhibició.
- > Caldrà definir quines són les condicions específiques de cada col·laboració i com s'integren els projectes becats en els diferents programes de residències de les fàbriques. Tanmateix, l'atorgament de les beques Residència inclourà, en els termes que s'estableixin, l'accés a un espai físic per a la creació de l'equipament amb el qual es col·labori, un acompanyament creatiu i vinculat a les possibilitats de mobilitat internacional i, si escau, la difusió i l'exhibició del projecte resultant.

Habitatges per a artistes, creadors i creadores

- > L'ampliació de l'oferta d'habitatges per a artistes, creadors i creadores és la segona pota ja concretada del sistema municipal de residències artístiques.
- > Actualment, l'Ajuntament disposa de cinc allotjaments per a artistes situats al recinte de la Fabra i Coats, en funcionament des del febrer del 2020. La disponibilitat d'espais per allotjar artistes i persones dedicades a la creació que no resideixen a Barcelona ha estat una demanda del sector cultural de la ciutat, vehiculada especialment per les fàbriques de creació. Algunes de les fàbriques, com el Graner, la Nau Ivanow, Hangar o La Caldera, ja disposen d'alguns espais per allotjar artistes i companyies residents, però aquests són insuficients per aconseguir que la xarxa de fàbriques de creació avanci en el seu paper com a dinamitzadores i promotores de la mobilitat artística.
- > Així doncs, el programa parteix de les necessitats de la xarxa de fàbriques de creació, però està adreçat a tota la comunitat artística i creadora de la ciutat, incloent-hi altres espais de creació i institucions culturals. L'objectiu principal del programa és promoure els processos de creació artística a través de la mobilitat d'artistes, creadors i creadores. El programa permetrà no només acollir talent creador d'altres llocs, sinó també establir intercanvis amb altres institucions culturals estatals i internacionals per facilitar la mobilitat de les persones creadores de la ciutat. Aquesta aposta per la internacionalització i la mobilitat artística es farà en col·laboració amb l'**Institut Ramon Llull**.
- > El desplegament d'aquesta línia permetrà passar dels cinc habitatges actuals a vint durant aquest mandat. Els espais on hi haurà aquests nous habitatges són Vil·la Joana, situat al parc de Collserola, i els espais de Muñoz-Ramonet, situats al carrer de Muntaner. A més, aquesta línia,

que s'ha treballat en col·laboració amb l'Institut Municipal de l'Habitatge i Rehabilitació de Barcelona, permetrà incorporar en el planejament de nous equipaments culturals la possibilitat d'incloure residències temporals i allotjaments per anar ampliant l'oferta d'espais, i també inclourà l'estudi necessari per regularitzar els espais d'allotjament que algunes de les fàbriques ofereixen.

El programa oferirà convocatòries de residència periòdiques i obertes en quatre tipologies diferents:

- a. Convocatòries de mobilitat creades específicament des de l'ICUB.
- b. Convocatòries de residències artístiques de les fàbriques de creació de la xarxa municipal.
- c. Projectes d'intercanvi específics fruit de projectes de col·laboració amb xarxes internacionals de les quals Barcelona és membre, com ara Ciutat Literària UNESCO o el programa Collide, d'art i ciència, promogut conjuntament amb el CERN de Ginebra.
- d. Convocatòries de residències artístiques d'altres espais de creació i institucions culturals consorciades de la ciutat.

5.2. Dret a un treball cultural digne

5.2.1. Reformulació de les subvencions i els ajuts

Els canvis en el teixit cultural i les demandes de modificacions i millores que els diferents sectors i agents fa temps que reclamen feien necessària la revisió de les bases, els models de convocatòries, les categoritzacions i els sistemes de sol·licitud i justificació. És per aquesta necessitat històrica que, des del gener del 2021, un grup de treball format per membres del Consell de Cultura, personal tècnic i polític de l'ICUB i persones externes que formen part del sector cultural, estan treballant per definir un nou sistema que emmarqui les subvencions i els ajuts que l'Ajuntament ofereix als agents culturals de la ciutat.

Aquesta reformulació es farà de manera progressiva en la mesura que forma part de la convocatòria general de subvencions de l'Ajuntament en la qual intervenen els òrgans gestors de les diferents àrees municipals.

En aquest sentit, és important tenir en compte que l'ICUB és l'organisme que més sol·licituds rep i més subvencions atorga de tot l'Ajuntament, atès que ha de donar resposta a un teixit ampli i molt divers amb necessitats i característiques molt heterogènies. L'any 2021 el pressupost destinat a la convocatòria general de cultura va ser de 4,3 milions d'euros i el destinat a la convocatòria de cultura i educació va superar els 750.000 euros. Es van rebre un total de 787 sol·licituds per cultura i 119 per cultura i educació. El percentatge de projectes aprovats en els dos àmbits va ser del 67%.

El resultat de l'anàlisi i el debat fet pel grup de treball es concreta en una sèrie de canvis que volen donar resposta a les necessitats actuals. Alguns dels canvis que s'estan treballant són els següents:

- > Incorporar una nova classificació dels projectes presentats que permeti diferenciar entre activitat regular, esdeveniments i activitats de promoció i difusió cultural.

- > Millorar els formats dels documents de sol·licitud per facilitar-ne la presentació.
- > Establir un nombre inferior de criteris generals que s'apliquen a tota la convocatòria general de subvencions de l'Ajuntament (actualment poden arribar a sis). Això permetria utilitzar més criteris específics de valoració definits per l'ICUB que podrien variar depenent de la tipologia dels projectes presentats. L'ampliació dels criteris específics respon a la voluntat de l'ICUB de reforçar i donar més valor al capital social dels projectes presentats, les dinàmiques col·laboratives entre projectes i agents, la perspectiva de gènere, la capacitat descentralitzadora i la perspectiva comunitària.
- > Revisar les despeses subvencionables per tal que s'adaptin més a les necessitats dels agents culturals.

Moltes d'aquestes propostes de millora s'han fet arribar a l'Oficina Central de Subvencions de l'Ajuntament de Barcelona i, tal com s'ha apuntat, es podran anar incorporant de manera progressiva a mesura que es vagin consensuant amb la resta d'òrgans gestors.

Pel que fa al sistema de valoració de les sol·licituds, es consolidarà la presència de persones expertes que formen part del sector cultural com a part del comitè avaluador. Aquestes persones externes són escollides a proposta del Consell de Cultura. D'aquesta manera, la valoració dels projectes presentats té tres mirades: una de tècnica, feta per personal de l'ICUB; una de feta per la Comissió Executiva del Consell de Cultura, i una de tercera, feta per persones externes. Els resultats d'aquestes tres valoracions es posen finalment en comú a la Comissió de Valoració formada pels directors i directores de les diferents àrees de l'ICUB i per membres del Consell de Cultura.

A més de la reformulació de la convocatòria general de subvencions, s'està treballant per crear una nova línia de suport, en col·laboració amb Promoció Econòmica, per als projectes culturals que conjuguen externalitats culturals, socials i econòmiques. Aquesta nova línia permetrà evitar la competència pels mateixos recursos, entre projectes culturals i artístics, que persegueixen objectius poc assimilables o que tenen dimensions massa diferents, i tindrà recursos procedents de l'ICUB i de Promoció Econòmica.

5.2.2. Clàusules socials en cultura

L'any 2016 l'Ajuntament de Barcelona va fer pública la Guia de contractació pública social. Aquest document té la voluntat d'incorporar objectius de justícia social, sostenibilitat ambiental i codi ètic al conjunt de la compra pública municipal. L'Ajuntament i el conjunt d'empreses i entitats amb participació majoritària que componen el grup municipal han d'aplicar el contingut de la guia, amb les adequacions corresponents en funció del règim jurídic de contractació i l'àmbit d'actuació i competencial.

←

https://ajuntament.barcelona.cat/contractaciopublica/sites/default/files/guia_contractacio_publica_social_cat_2.pdf

Les mesures concretes de contractació pública social es poden incloure en diferents moments del cicle contractual: es poden articular com a condicions especials d'execució, és a dir, com a obligacions contractuals que l'òrgan de contractació ja predetermina abans que es presentin les ofertes, en el plec de clàusules administratives o en el plec de condicions; o també es poden articular com a criteris d'adjudicació, és a dir, una invitació a les empreses licitadores perquè les adoptin en l'execució del contracte, però sense que tinguin obligatorietat.

La guia ja preveu que en cada contracte municipal s'han d'estudiar les mesures socials d'aplicació en funció de les característiques de l'objecte contractual.

En el cas dels contractes de serveis, que són els que majoritàriament es donen en l'àmbit cultural, hi ha una sèrie de qüestions recollides a la guia que haurien d'estar presents en tots els contractes de l'Ajuntament. A continuació s'analitzen aquestes recomanacions en relació amb els serveis culturals:

- > Qüestions vinculades a retribucions, convenis i assignació correcta de categories professionals i tipologia de contractes. En aquest sentit, cal tenir molt en compte que les bones condicions laborals i el reconeixement professional de les persones que treballen determinen la qualitat del servei que es dona. Quan una empresa o entitat assumeix un contracte de serveis està assumint una funció pública i, per tant, és essencial garantir que aquest servei públic sigui de la màxima qualitat. Així doncs, en cada plec de clàusules caldrà assegurar-se que les categories i les condicions laborals són les adequades per al tipus de treball que s'hi associa.
- > Qüestions vinculades a la relació de l'entitat licitadora amb el territori i el teixit cultural de la ciutat. Aquest és un punt d'especial importància, sobretot per als serveis culturals que busquen estar arrelats en un territori i barri concrets, com poden ser els centres cívics. Tenir en compte el coneixement i l'arrelament de l'entitat licitadora permetrà treballar des d'una perspectiva comunitària, atenent la realitat en la qual s'incideix. Aquest punt s'haurà d'estudiar segons l'objecte del contracte, garantint sempre que no hi ha restricció per a la lliure concurrència.
- > Qüestions vinculades a indicadors del balanç social en el conjunt de les empreses. En el cas dels contractes de gestió d'equipaments cal apostar per garantir que les empreses licitadores compleixin amb uns mínims socials. En aquest sentit, poder valorar qüestions de solvència vinculades, per exemple, a la relació entre el salari més alt i el més baix dins de l'empresa licitadora pot ser una manera d'aconseguir que empreses més horitzontals i que formen part de l'economia social i solidària tinguin més oportunitats per accedir a aquest tipus de contractes.
- > Qüestions vinculades al pes del preu en la licitació. Tot i que s'ha tendit a evitar que la selecció de la millor oferta es fonamenti en el preu més baix, encara cal avançar més per garantir que el preu sigui menys determinant. Sempre que no es traspassi el pressupost assignat per a cada contracte, elements com la qualitat, indicadors socials, arrelament amb el territori i el sector cultural, multiculturalitat, etcètera, a més de propostes organitzatives innovadores i que tendeixin a l'horitzontalitat, han de passar a tenir un pes superior en els sistemes de valoració.
- > Qüestions vinculades a l'economia social. No es pot limitar qui es presenta a un concurs públic perquè va contra la lliure concurrència, però, tal com diu la guia, "es pot establir com a condició d'execució contractual la subcontractació de part o de parts específiques de l'objecte contractual, que s'han de concretar en el plec, amb empreses d'economia social".

A més d'aquestes qüestions ja apuntades a la guia, aquesta línia també té en compte qüestions problemàtiques que es donen en l'activitat cultural municipal. Una d'aquestes qüestions és l'homogeneïtzació dels tipus de contractes a artistes que els equipaments municipals realitzen per evitar, així, variacions injustificades entre el tipus de contracte o el preu que es paga des d'un equipament o un altre.

Així doncs, desenvolupar un marc de clàusules socials per a l'activitat cultural requereix un treball en profunditat que permeti aterrar totes aquestes recomanacions. Per això es crearà un **grup de treball** format per personal municipal i professionals externs amb l'objectiu d'establir una sèrie de clàusules socials adaptades als diferents tipus de serveis i activitats culturals que l'Institut de Cultura contracta. D'aquesta manera, la redacció de qualsevol nou plec de contractació en el futur hauria d'integrar aquestes qüestions.

5.2.3. BPO Cultural

L'any 2017 l'Ajuntament de Barcelona, a través de l'empresa municipal Foment de Ciutat, va posar en marxa el projecte Baixos de Protecció Oficial Cultural als barris del Raval, Sant Pere, Santa Caterina i la Ribera. Amb aquest programa, l'Ajuntament posa locals de propietat municipal a disposició d'empreses o entitats i els lloga a un preu per sota de mercat mitjançant una convocatòria de projectes.

El programa BPO Cultural té per objectiu revertir la tendència d'especulació immobiliària d'aquests barris mobilitzant locals buits, revertint el monocultiu econòmic i promovent econòmicament els barris i el seu veïnat. Es tracta, doncs, d'un programa que vol incidir en un problema molt accentuat en aquesta zona de la ciutat.

El nou programa BPO Cultural que es posarà en marxa el 2022 respon també a un problema específic: la dificultat dels agents culturals de la ciutat de disposar d'espais econòmicament assequibles.

S'està portant a terme una cerca de locals al barri del Besòs i el Maresme, de lloguer o de compra, i s'intenta concentrar-los a la zona del sud-oest del Besòs, amb la voluntat d'impulsar el programa Baixos de Protecció Oficial lligat a les activitats culturals. L'objectiu és adquirir entre cinc i deu locals a partir de procediments de compra directa o lloguer amb opció de compra. S'està treballant conjuntament amb el Pla de barris per fer aquesta cerca i les obres de millora d'aquests espais i activar-los posteriorment.

Els baixos de protecció oficial culturals s'oferiran a persones, entitats o empreses culturals per a la instal·lació de tallers, la creació d'espais per al treball cultural, l'assaig o l'exhibició d'activitats artístiques, a canvi d'un lloguer social per sota del preu de mercat.

5.2.4. Oficina Ciutadana de la Cultura

L'Oficina Ciutadana de la Cultura (OCCU) estarà ubicada als baixos del Palau de la Virreina i integrarà el servei ja existent (Tiquet Rambles) en un projecte molt més ampli, obert i global.

La futura OCCU esdevindrà un espai de trobada, acompanyament i suport al teixit cultural de la ciutat i integrarà, de manera gradual i en diferents fases, els serveis següents:

Informació, tràmits i assessoraments

- > Informació a la ciutadania sobre l'oferta i els recursos culturals de la ciutat, els programes de suport al desenvolupament de projectes culturals, etcètera.
- > Venda d'entrades i inscripcions a activitats i programes de l'ICUB.
- > Realització de gestions i tràmits que tinguin relació amb l'ICUB o amb la cultura.

- > Assessoraments i acompanyaments per al desenvolupament de projectes culturals.

Programació d'activitats

- > Programació d'activitats formatives, informatives i de debat i reflexió al voltant de polítiques, programes i pràctiques culturals. Aquestes activitats es podran desenvolupar a proposta de l'OCCU o com a resposta a demandes o inquietuds concretes dels agents culturals de la ciutat. Es tractarà d'una línia, doncs, que es desenvoluparà mantenint un contacte directe especialment amb les associacions professionals i estructures articuladores de segon grau dels diferents sectors culturals.

Gestió d'espais per a trobades, activitats i cessions

- > Gestió d'espais de la Virreina per a la trobada i suport a agents, entitats i col·lectius de la ciutat.

L'aposta per l'OCCU respon a la voluntat de materialitzar el paper de l'ICUB com a institució que acompanya, facilita i dona suport al teixit cultural de la ciutat des de la proximitat. Tanmateix, també vol esdevenir l'espai municipal de referència per a la reflexió i el debat crític sobre les polítiques culturals de la ciutat, amb la voluntat que aquests debats arribin i interessin no només als i les professionals de la cultura, sinó al conjunt de la ciutadania.

5.3. Dret a la participació, l'accés i la diversitat

5.3.1. Espais de Cultura Viva

L'any 2019 l'Ajuntament de Barcelona va aprovar una modificació de l'actual Ordenança municipal de les activitats i dels establiments de pública concurrència per tal d'incloure l'activitat dels Espais de Cultura Viva. Aquesta categoria reconeix establiments de petit format (amb un aforament màxim de 150 persones) i de proximitat, on es duu a terme una programació cultural estable vinculada a la música en directe, les arts escèniques o qualsevol manifestació vinculada a l'art contemporani i la cultura popular, que tenen una funció d'articulació social al territori, entenent la diversitat (de gènere, d'origen, generacional, i etcètera) com un element fonamental. En aquesta categoria s'hi poden acollir bars, restaurants, cafès, teatres, galeries d'art, cinemes, llibreries o espais de difusió cultural.

L'horari en què es poden dur a terme les activitats en els Espais de Cultura Viva és entre les 12.00 hores i les 23.00 hores, sense perjudici de l'horari d'obertura de l'activitat principal de l'establiment. La nova categoria permet als establiments que s'hi acullin un aforament variable a partir de la disposició de l'espai, en funció del tipus d'activitat que deriva de la seva programació.

Hi ha tres tipus d'Espais de Cultura Viva:

- > tipus A o per a música amplificada
- > tipus B o per a música semiamplicada
- > tipus C o per a música acústica o no amplificada

Cadascun d'aquests espais té uns requisits determinats pel que fa a la insonorització i altres qüestions d'accés i d'espais disponibles.

→

https://dibaaps.diba.cat/vnis/temp/CIDO_bopb_2003_07_20030716_BOPB_20030716_031_046.pdf

Així doncs, el que busca aquesta línia és ampliar l'abast d'aquesta nova categoria de local per garantir la seguretat legal dels establiments que ja tenen una activitat cultural regular i, alhora, promoure la incorporació de nous establiments.

Es tracta d'una línia amb impacte positiu en l'oferta cultural de la ciutat (ampliament-la i descentralitzant-la), en les opcions d'exhibició del sector cultural i en la dinamització econòmica dels espais. Tot i així, es continuarà treballant en coordinació amb la Regidoria d'Ecologia Urbana per intentar avançar en la flexibilització dels horaris per a casos concrets o fer proves pilot de diferents propostes per veure com es pot harmonitzar amb la convivència.

5.3.2. Consolidació i ampliació dels circuits d'exhibició municipals

L'Ajuntament de Barcelona fa anys que ha posat en marxa diversos circuits d'exhibició multidisciplinària: el Barcelona Districte Cultural, el programa Temporals, la Quinzena Metropolitana de Dansa i la Sala Barcelona són els principals referents d'aquesta aposta per l'exhibició. Tots busquen, d'una banda, descentralitzar l'oferta cultural apropant-la a tots els barris i, de l'altra, millorar les oportunitats laborals dels sectors creatius.

El **Barcelona Districte Cultural** és un circuit estable d'espectacles professionals als barris que va començar a funcionar el 2017. A la primera edició van formar part del circuit 10 centres cívics, a la primavera del 2020 hi participaven 21 centres, a partir de la tardor del 2020 ja eren 29 equipaments i en l'edició que acaba de començar —tardor del 2021— hi participen 32 centres culturals de la ciutat. Aquest increment d'espais d'exhibició també es dona en el nombre d'activitats programades, que han passat de 88 l'any 2017 a 236 de programades per a aquesta tardor del 2021.

El programa **Temporals BCN** és un cicle d'exposicions que apropa les arts visuals als centres cívics. Temporals té com a objectiu crear accions, activitats i experiències artístiques que dialoguin amb el territori més proper del centre cultural, fomentant la interacció de públics amb experiències artístiques de proximitat. Al 2022 s'ampliarà el programa en nombre d'artistes participants i en nombre de centres cívics on es faran exposicions.

La **Quinzena Metropolitana de Dansa** ja ha celebrat quatre edicions. En la darrera edició ja hi van participar un total de deu municipis de l'àrea metropolitana. De cara a l'edició del 2022 s'arribarà a dotze municipis participants, el conjunt de la regió metropolitana.

Per últim, la **Sala Barcelona** va néixer el 2020 com una iniciativa codissenyada i coproduïda per l'ICUB i l'ASACC (Associació de Sales de Concerts de Catalunya) per reactivar l'escena musical de la ciutat durant la pandèmia. Tanmateix, la bona resposta per part de públic i agents musicals porta a treballar per intentar mantenir aquest espai de programació musical municipal.

5.3.3. Cases de Cultura de Barcelona

D'aquí a uns mesos es posarà en funcionament la **Sala BAM** (Barcelona Acció Musical), que s'ubicarà a l'actual sala Barts, amb la voluntat d'esdevenir la Casa de la Música de Barcelona sota el guiatge del conjunt de cases de la música de Catalunya. L'objectiu d'aquest nou projecte és que esdevingui el node vertebrador del sector musical a la ciutat, treballant en la creació, l'exhibició i la formació des de la professionalització, amb una aproximació comunitària que fomenti la

relació entre cultura i educació i els vincles amb els barris on s'ubica. A més de l'espai de la sala Barts, la Casa de la Música també disposarà d'altres equipaments de la ciutat que complementaran la seva oferta d'espais i activitats. Així doncs, la **Casa de l'Aigua**, al districte de Nou Barris, esdevindrà un espai per a l'assaig musical i la **Fabra i Coats** també complementarà la Casa de la Música amb espais i recursos.

Aquest nou projecte suposarà el punt de partida per a un nou programa municipal: les Cases de Cultura de Barcelona. El programa vol aprofitar equipaments i espais que ja tenen una trajectòria cultural i artística a la ciutat perquè esdevinguin pols de dinamització en diferents disciplines. L'element innovador d'aquest programa és apostar per models publicoprivats i publicocomunitaris que vehiculin projectes amb valor públic. Per fer-ho possible, els contractes de gestió abaixaran l'exigència del cànon que paga l'empresa o entitat licitadora a l'Ajuntament a canvi de dedicar una part important de la seva activitat a projectes comunitaris i educatius. Així doncs, les cases de cultura tindran activitat comercial, però aquesta activitat no suposarà el centre del projecte.

Aquest nou model es posarà en pràctica a la Sala BAM com una prova pilot per fer-lo extensible a la resta de cases de cultura a mesura que es vagi desplegant el programa.

El segon equipament que passarà a formar part del programa Cases de Cultura de Barcelona serà **El Molino**. Aquest emblemàtic espai escènic del Paral·lel va ser adquirit per l'Ajuntament el juliol del 2021. En els propers mesos caldrà valorar i definir quin és el futur del Molino com a nou equipament municipal i com a Casa de Cultura; tanmateix, la seva història, les característiques de l'equipament i les demandes del sector cultural apunten a una aposta perquè el nou Molino esdevingui un centre de dinamització, formació i exhibició de les arts parateatral i nous llenguatges escènics de Barcelona.

5.3.4. Biennal d'art Manifesta 2024

La proclamació de Barcelona com a seu de la pròxima edició de la biennal d'art Manifesta és l'oportunitat per iniciar un procés de codisseny dels seus continguts a partir d'un sistema de governança que reconegui i inclogui el teixit artístic de la ciutat i els grans equipaments, promovent l'articulació del sector. L'organització de Manifesta a Barcelona permetrà impulsar, enfortir, ampliar i projectar els processos de transformació estructurals en el si del context artístic tenint en compte la hibridació de llenguatges creatius i la cooperació multiescala. Manifesta serà també un gran camp de recerca, experimentació i acció des d'on vincular el teixit creatiu, les institucions i la ciutadania. Manifesta selecciona com a ciutat d'acollida una ciutat europea que pot actuar com a prototip del món que vindrà.

En el moment actual s'està constituint la fundació que assumirà l'organització de l'esdeveniment i que desapareixerà un cop s'acabi. A partir de la creació d'aquesta entitat jurídica, es dissenyarà el model de governança i es començarà a treballar en els continguts comptant, des de l'inici, amb les entitats, equipaments i agents culturals de la ciutat.

La celebració d'aquest esdeveniment tindrà un abast metropolità i suposarà un gran impacte en el teixit artístic de la ciutat, en la mesura que el mateix plantejament de Manifesta està pensat per afavorir el sector creatiu dels territoris on se celebra. La biennal encarregarà creació d'obra artística a creadors i creadores

locals sempre, però amb la voluntat que allò que s'hagi generat (obres, relacions, projectes, etcètera) perduri més enllà dels cent dies que durarà l'exhibició.

5.3.5. Desplegament del REC Cultural

El REC (recurs econòmic ciutadà) Cultural és una moneda ciutadana per facilitar l'accés i la participació en activitats culturals de la ciutat i la compra de productes culturals. Aquest sistema d'intercanvi ciutadà complementari i paritari a l'euro és una alternativa al sistema econòmic i monetari dominant. La seva implementació permetrà reforçar el vincle entre la ciutadania i els equipaments i espais culturals locals.

L'antecedent del REC Cultural és la moneda ciutadana REC, que va sorgir en el marc del projecte B-MINCOME (2017). El REC estava vinculat a la despesa pública d'ajudes socials (Suport Municipal d'Inclusió, SMI) dirigides a persones usuàries de serveis socials i d'ocupació per potenciar el comerç dels barris de l'Eix Besòs. Concretament, unes 600 famílies dels barris de Ciutat Meridiana, Vallbona, Torre Baró, Roquetes, la Trinitat Nova, la Trinitat Vella, Baró de Viver, el Bon Pastor, la Verneda i la Pau i el Besòs i el Maresme rebien un 25% de l'SMI mensual en REC, amb l'objectiu d'afavorir que els diners es quedessin al territori i de fomentar l'economia local i les relacions de proximitat.

Partint d'aquesta experiència, es començarà a treballar per crear el REC Cultural com a sistema de promoció i facilitador de l'accés i la participació cultural a la ciutadania. La idea és que el REC Cultural funcioni a través d'una aplicació mòbil on cada ciutadà carregui la quantitat de diners (euros) que vulgui i aquests es transformin en REC. De l'import carregat en euros, l'Institut de Cultura en bonificaria fins al 50%.

La prova pilot del desplegament del REC Cultural es durà a terme en equipaments i establiments de proximitat i de petit format a Sants i el Poble-sec, dos barris amb un important teixit cultural i associatiu, amb una rellevant diversitat cultural i social i amb presència d'equipaments culturals públics i privats. Els ciutadans i ciutadanes que tinguin REC podran fer compres a establiments de proximitat amb activitat cultural (sales de concerts, llibreries, bars musicals, cinemes, etcètera) i pagar serveis (tallers, cursos, espectacles, concerts, etcètera) que programin els equipaments culturals dels dos barris. En relació amb els equipaments de titularitat municipal, s'implementaran els REC als centres cívics, espais d'arts escèniques, espais de concerts, museus i espais d'exposicions, entre d'altres.

Així mateix, el sistema del REC Cultural també permetrà afavorir l'accés a la cultura a persones i famílies en risc d'exclusió social a partir de criteris de tarificació social.

El programa es comença amb aquesta prova pilot amb la voluntat d'ampliar-lo a equipaments, circuits i territoris per fomentar que la ciutadania pugui accedir millor a la cultura gràcies a la bonificació municipal, fer augmentar el sentiment de pertinença de les persones dels barris i comunitats on s'utilitzi, i estimular la intercooperació entre negocis locals i usuaris que pertanyen a la mateixa xarxa i crear un mercat web (*marketplace*) digital per afavorir l'intercanvi de coneixement, recomanacions, vincles comunitaris i la digitalització de petits establiments.

La posada en marxa de la prova pilot permetrà avaluar l'impacte del programa en el consum i la participació cultural de la ciutadania i en la capacitat d'atracció dels establiments i equipaments que s'hi adhereixin.

5.3.6. Reformulació del Consell de Cultura

El Consell de Cultura de Barcelona està format, seguint la normativa vigent, per tres òrgans:

- > El Ple del Consell: l'òrgan que en recull l'aspecte consultiu i assessor. És presidit per l'alcalde (o la persona en qui delegui). L'integren un màxim de cinquanta persones entre representants d'entitats culturals de la ciutat i dels grups polítics de l'Ajuntament, persones de reconeguda vàlua en el camp cultural i responsables tècnics i observadors permanents de diversos àmbits de la gestió cultural municipal. Entre altres funcions, el Ple té la capacitat de crear comissions delegades per obrir la participació i el debat a totes les persones, col·lectius i entitats que formen el sistema cultural de la ciutat.
- > El Comitè Executiu, presidit per la Vicepresidència del Consell i integrat per sis vocals designats pel Ple d'entre les persones de reconeguda vàlua en l'àmbit cultural, té un funcionament del tot independent i és l'òrgan que concentra les competències executives del Consell.
- > Les comissions delegades, creades a iniciativa del Ple del Consell, s'obren a la participació de totes aquelles persones que, ja sigui a títol individual o en representació d'entitats, col·lectius o empreses, estan directament relacionades amb el seu àmbit temàtic o sectorial.

El Comitè Executiu elabora anualment un informe sobre l'estat de la cultura a la ciutat o sobre les qüestions que considera de més rellevància. El darrer informe presentat, però, es va centrar en el mateix funcionament del Consell. Fruit del trasbals provocat per la pandèmia i la imminent renovació parcial del Comitè i el Ple, els seus membres van veure necessari plasmar algunes reflexions de cara a millorar el rol del Consell en la vida cultural de la ciutat. Tanmateix, aquestes reflexions no són noves i només han formalitzat les mancances que des de fa temps presenta el mateix funcionament del Consell com a eina de participació ciutadana en l'àmbit cultural. Algunes de les reflexions que recull l'informe i que motiven la reformulació del Consell són les següents:

- > Insuficient debat real sobre l'estat de la cultura i la política cultural de la ciutat en les sessions del Ple. En efecte, durant temps aquestes sessions han esdevingut audiències perquè els representants polítics responguin a demandes i queixes sectorials presentades per les diferents entitats.
- > Comissions delegades inactives. L'única comissió en funcionament és la de Cultura Popular, la resta d'iniciatives han quedat en propostes sense execució.

Tot i que el Reglament del Consell de Cultura ja identifica una sèrie d'atribucions executives (article 9) al Comitè Executiu,¹ una altra de les conclusions d'aquest informe és la necessitat d'aprofundir més en la capacitat d'incidència del Consell en el rumb de la política cultural de la ciutat.

Per tots aquests motius, aquest 2021, després de la renovació dels membres del Comitè Executiu d'acord amb el que marca el Reglament, els nous membres van presentar una nova proposta organitzativa.

La reformulació consisteix en la creació de grups de treball i comissions de seguiment amb l'objectiu d'incorporar als plenaries del Consell de la Cultura una sèrie de debats a l'entorn de temes d'interès que afectin la política cultural de la ciutat.

1 →

Les funcions executives atorgades segons el Reglament del Consell de la Cultura de Barcelona són:

a) Designar fins a cinc persones per tal que formin part de la Comissió d'Ajuts que ha de proposar la destinació de les subvencions;
b) Proposar a la Presidència del Consell les persones que han de formar part dels diversos jurats dels premis Ciutat de Barcelona;
c) Informar preceptivament, i amb caràcter previ, sobre la creació de nous organismes o equipaments culturals de caràcter municipal, els projectes normatius i reglamentaris municipals que incideixin sobre temes de política cultural o artística, o el nomenament dels responsables dels equipaments culturals municipals, i d) Totes les funcions que li encomani expressament el Ple del Consell.

Els grups de treball estaran formats per dues o tres persones, a proposta del Comitè Executiu, ja siguin membres del mateix Comitè o del Plenari, que impulsin la preparació dels debats, generin idees, plantegin possibles contribucions, escullin i presentin els temes per desenvolupar. Així mateix, des del grup de treball es poden fer encàrrecs a persones externes per elaborar els informes que es considerin oportuns.

Paral·lelament, les comissions de seguiment estaran formades per membres del Plenari del Consell de la Cultura que vulguin acompanyar els treballs de preparació dels debats, participar-hi i fer-ne el seguiment.

La nova estructura de funcionament del Consell també preveu la possibilitat de convidar ponents externs, a criteri dels grups de treball, per aportar idees i debat als temes que es treballin.

Els resultats del treball fet pels grups de treball i les comissions de seguiment es presentaran al Ple per debatre'ls.

Les temàtiques que treballaran els grups de treball hauran de complir les condicions següents:

- > Que es tracti de temàtiques transversals, no restringides a les problemàtiques pròpies d'un determinat sector.
- > Que tinguin la voluntat d'assolir un cert nivell d'abstracció (no circumscrites a conflictes puntuals, problemàtiques particulars o vinculades a fets puntuals).
- > Que tinguin com a objectiu proposar models o marcs de referència per adoptar mesures concretes de polítiques culturals.
- > Que es proposin incorporar una mirada àmplia, proporcionant referents i models d'altres ciutats d'arreu del món.

Totes aquestes transformacions, que aniran acompanyades d'un nou pressupost més ampliat per al Consell, s'executaran seguint el Pla de treball 2021-2025 que actualment s'està elaborant.

6. Calendari i pressupost

Pla de drets culturals de Barcelona

Aquest pressupost preveu un pla de desplegament des d'abans de la publicació de la mesura fins a l'any 2023.

Línia d'acció	Calendari	Pressupost
Beques Barcelona Crea	Les noves bases es publicaran abans d'acabar l'any 2021	3.060.000 € (despesa corrent)
Espai de coordinació i banc de recursos de la xarxa de fàbriques de creació	Inici de les accions en el primer semestre del 2022	173.880 € (despesa corrent)
Sistema municipal de residències de creació	Convocatòria de beques 2023	240.000 € (despesa corrent)
Reformulació de les subvencions i els ajuts	En marxa el grup de treball. Desplegament progressiu dels aspectes treballats des del 2022 fins al 2024	15.618.708 € (despesa corrent) 2.310.000 € (inversió)
Clàusules socials en cultura	En marxa l'aplicació de les clàusules	
Desplegament del REC Cultural	Prova pilot primer semestre del 2022	350.000 € (despesa corrent)
BPO Cultural	Ja està en marxa el treball intern	1.000.000 € (inversió)
Oficina Ciutadana de la Cultura	1r semestre 2022 amb els nous serveis	1.200.000 € (despesa corrent) 80.000 € (inversió)
Espais de Cultura Viva	Ja està en marxa	15.000 € (despesa corrent)
Ampliació dels circuits d'exhibició municipals	Ja està en marxa	
Cases de Cultura de Barcelona	Espai musical nou al Paral·lel, adjudicatària maig del 2022. Molino: previsió durant el 2022	7.150.000 € (inversió)
Biennal d'art Manifesta 2024	En marxa el procés de creació de l'estructura executiva. Desenvolupament des del 2021 fins al 2024	5.211.512 € (despesa corrent)
Reformulació del Consell de Cultura	Ja està en marxa	231.840 € (despesa corrent)
	Despesa corrent	27.100.941,00 €
	Inversió	9.540.000,00 €
TOTAL MESURA 2		36.640.941,00 €

Del pressupost que inclou aquesta mesura (36.640.941 euros), el 44,9% (16.441.513 euros) és pressupost extraordinari, i el 55,1% restant (20.199.428 euros) és pressupost ordinari.

7. Seguiment i avaluació

Pla de drets culturals de Barcelona

Seguiment del desplegament de les línies d'acció

Una vegada es vagin desenvolupant les diferents línies d'acció d'aquesta mesura s'aniran definint quins indicadors seran els més adients per fer-ne el seguiment. Tanmateix, a continuació s'apunten les fonts d'informació de què es disposarà i també les que caldrà crear per fer el seguiment del desplegament i l'avaluació dels resultats.

Beques Barcelona Crea

- > Es mantindrà l'anàlisi quantitativa de les sol·licituds i de les persones i entitats becades iniciada l'any 2021 (nombre i percentatge de sol·licituds per modalitat, percentatge de cobertura de cada modalitat, etcètera). A més, per aprofundir en el coneixement del sector creatiu de la ciutat, es farà una enquesta a les més de 2.000 persones i entitats sol·licitants per poder extreure informació rellevant sobre els perfils de la creació a la ciutat.

Espai de coordinació i banc de recursos de la xarxa de fàbriques de creació

- > Se seguirà el treball d'anàlisi quantitativa fet per l'Observatori de Dades Culturals de l'ICUB i es treballarà per concretar, prenent com a base els estudis previs realitzats, el sistema d'avaluació de caràcter qualitatiu tant de cada fàbrica com de l'evolució de la col·laboració entre les diferents fàbriques.

Sistema municipal de residències de creació

- > Es mantindrà un seguiment de l'arranjament i la posada en funcionament dels nous habitatges per a artistes, creadors i creadores i es recolliran les dades quantitatives sobre els seus usos, tant per part de les persones que hi resideixen com per part de les Fàbriques de Creació, l'ICUB i altres institucions.
- > El seguiment de les beques Plus / Residència s'integrarà dins de l'anàlisi de la convocatòria de beques Barcelona descrit anteriorment.

Reformulació de les subvencions i els ajuts

- > Es farà un seguiment dels resultats obtinguts pel grup de treball per a la millora de l'acció subvencional, i s'aniran avaluant els assoliments de les fites plantejades. Paral·lelament, es continuarà fent l'anàlisi quantitativa de les subvencions i les aportacions a consorcis i fundacions que ha dut a terme l'Ajuntament de Barcelona, a través de l'Institut de Cultura.

Clàusules socials en cultura

- > Es farà el seguiment de la creació del grup de treball i dels resultats de la seva tasca. Un cop el grup de treball n'hagi extret conclusions, es farà el seguiment de la posada en marxa de les clàusules socials en cultura als contractes públics.

Desplegament del REC Cultural

- > A partir de les dades que donarà la nova app i del seguiment dels usos que en facin les persones usuàries, s'espera conèixer els resultats de la prova pilot.

BPO Cultural

- > Es farà seguiment de l'operació de compra de locals que actualment està fent l'Ajuntament per posar a disposició d'aquest programa. Un cop es llanci la convocatòria de lloguer social, es farà el seguiment de les sol·licituds i de les persones, entitats o projectes que finalment accedeixin als baixos de protecció oficial culturals.

Oficina Ciutadana de la Cultura (OCCU)

- > Es farà el seguiment de l'activació de l'OCCU a través del concurs públic i de la posada en funcionament dels diferents serveis previstos.
- > Un cop l'OCCU estigui en ple funcionament, es crearà un sistema de seguiment i avaluació específic de cadascun dels seus serveis (activitats organitzades, persones i entitats assessorades, projectes engegats, cessions d'espais, etcètera).

Espais de Cultura Viva

- > Es mantindrà el seguiment actual de les sol·licituds de llicències d'Espais de Cultura Viva i es recolliran dades sobre l'activitat cultural als establiments que disposin d'aquesta llicència.

Ampliació dels circuits d'exhibició municipal

- > Es mantindrà el seguiment quantitatiu del Barcelona Districte Cultural, del programa Temporals, de la Quinzena Metropolitana de Dansa i de la Sala Barcelona.

Cases de Cultura de Barcelona

- > La posada en funcionament de la Casa de la Música permetrà generar un sistema d'indicadors específic vinculat a les seves línies d'activitat. Aquest sistema servirà de base per replicar a la resta de cases de la música a mesura que s'hi vagin incorporant.

Biennal d'art Manifesta 2024

- > Es farà el seguiment de la creació de la proposta de continguts i d'organització de la biennal fins que se celebri el 2024. A partir del disseny definitiu es crearà un sistema d'avaluació específic que respondrà als objectius de la biennal d'art Manifesta.

Reformulació del Consell de Cultura

- > Es farà el seguiment dels canvis desplegats al Consell i s'avaluaran els resultats obtinguts a partir d'aquests canvis (activitats de reflexió, comissions delegades, estudis i informes generats, etcètera).

Pla de drets culturals de Barcelona

8. Agents articuladors municipals

Les accions per afavorir el dret a la creació, a un treball cultural digne i a la producció cultural que es recullen en aquesta mesura són impulsades per l'ICUB i es posaran en marxa de manera coordinada i transversal, amb les àrees i els serveis municipals implicats i en diàleg amb voluntat de codisseny i implementació conjunta amb el teixit cultural i els agents articuladors del sector.

Els continguts d'aquesta publicació estan subjectes a una llicència de **Reconeixement (by)**. Es permet qualsevol explotació de l'obra , incloent-hi una finalitat comercial, així com la creació d'obres derivades, la distribució de les quals també està permesa sense cap restricció, sempre que se'n citi la font.

La llicència completa es pot consultar a

<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.ca>

barcelona.cat/barcelonacultura/ca/icub